

Лекція 5

Тема: *Організація та проведення туристичних походів*

Мета: - ознайомити учнів з правилами проведення туристських походів;
- навчити заповнювати маршрутні листи, маршрутні книжки.

Обладнання: нормативні документи, маршрутні листи, маршрутні книжки.

Опорні поняття.

Нормативна база дитячо-юнацького туризму: Правила проведення туристсько-краєзнавчих походів, експедицій, екскурсій з учнівською молоддю закладів освіти України (наказ Міністерства освіти і науки України № 237 від 24.03.2006 року). Види походів, їх тривалість і протяжність. Поняття „категорія складності” маршруту. Допуск учнів до участі в походах, правила і обов'язки учасників.

1. Нормативна база:

Для здійснення туристських походів, подорожей з учнівською молоддю слід всім учасникам походу знати „Правила проведення туристських подорожей з учнівською і студентською молоддю України” (далі „Правила”), затверджені наказом Міністерства освіти і науки України № 237 від 24.03.2006 року та державним Міністерством юстиції України.

До туристичних подорожей з учнівською і студентською молоддю належать спортивні туристські походи, експедиції і екскурсії.

Розглянемо правила і нормативи спортивних походів, які складаються з таких розділів:

- види походів;
- категорія складності маршрутів і їх протяжність;
- тривалість походів;
- допуск учнів до участі в походах;
- права і обов'язки учасників походу.

2. Види походів: (дається коротка характеристика кожного з видів походу)

- пішохідний похід, пішохідний в горах;
- лижний ;
- гірський;
- водний, який розподіляється за видами суден (на байдарках і надувних човнах);
- велосипедний;
- автомобільний;
- мотоциклетний;
- спелеологічний (спелео), який теж розділяється за видами печер (горизонтальні і вертикальні печери);
- вітрильний.

3. Категорія складності маршрутів і їх протяжність.

Всі туристські походи проводяться на певній території і місцевості (на рівнинній місцевості, в горах, по воді, пустелі, під землею) , в різних

кліматичних умовах, за різним заданим часом . В залежності від названих факторів всі туристські походи поділяються на категорії складності, де особливу роль відіграє пройдена віддаль в кілометрах та складності переходів.

Походи поділяються на:

- походи вихідного дня (одноденні, до 20 км);
- ступеневі походи (I ступеню, II ступеню, III ступеню складності);
- категорійні походи (I категорія, II категорія, III категорія, IV категорія, V категорія, VI категорія складності і дослідницька експедиція).

Розподіл за категоріями складності:

Вид туризму та характеристика походів	Категорійні походи (категорія складності – к.с.)						Некатегорійні походи (ступінь складності)			
	I к.с	II к.с	III к.с	IV к.с	V к.с	VI к.с	1-3 денні	1 ст.с	2 ст.с	3 ст.с
Протяжність походів км:										
<i>Пішохідний</i>	130	160	190	220	250-300	300	до 30	30	50	75
<i>Лижний</i>	130	160	200	250	160	300	до 30	30	50	75
<i>Гірський</i>	100	120	140	150	190	160	до 25	25	50	60
<i>Водний</i>	150	160	170	180	1000	190	до 25	25	40	60
<i>Велосипедний</i>	250	450	650	800	3000	-	до 50	50	80	120
<i>На</i>	1000	1500	2000	2500	3500	-	-	-	-	-
<i>мотоциклах</i>	1500	2000	2500	3000	-	-	-	-	-	-
<i>Автомобілях</i>	150	200	300	400		-	-	-	-	-
<i>Вітрильний</i>										
<i>Спелеопоходи (кількість печер)</i>	5	4-5	1-2	1-2	1-2	-	до 3	3-4	2-3	1

4. Тривалість походів:

Походи в залежності від території, по якій вони проводяться, поділяються на місцеві і дальні.

До місцевих належать походи, що проводяться в межах області , в якій проживають учасники подорожі. Усі інші походи та експедиції відносяться до дальніх.

За тривалістю у днях походи відповідають таким нормативним вимогам:

Вид туризму та характеристика походів	Категорійні походи (категорія складності – к.с.)						Некатегорійні походи (ступінь складності)			
	I	II	III	IV	V	VI	1-3 денні	1	2	3
<i>Тривалість походів у днях</i>	6	8	10	13	16	20	1-3	3-4	4-6	6-8

Тривалість активної частини походу збільшується за рахунок краєзнавчої роботи на маршруті, або 1 дня відпочинку (днівки). При проведенні краєзнавчої роботи на маршруті правила дозволяють тривалість активної частини збільшити до 3 (трьох) днів.

Це підраховується так:

1 варіант

тривалість активної частини походу I к. с.	= 6 днів
<u>день відпочинку в поході</u>	<u>= 1 день</u>
Всього:	7 днів

2 варіант

тривалість активної частини поход II к. с.	= 8 днів
<u>тривалість краєзнавчої роботи в поході</u>	<u>= 2 дні</u>
Всього:	10 днів

5. Допуск учнів до участі в походах.

Для того щоб прийняти участь у туристському спортивному поході різних категорій складності учні досягти певного віку. Крім цього правилами передбачено різні вікові категорії з видів туризму.

Учнівські групи, які підібрані з учнів молодших за 18 років, мають право приймати участь у спортивних походах не вище III категорії складності.

Таблиця з основних вимог щодо віку та кількісного складу учасників:

Ступінь складності	Вік учасників походу										Мінімальний та максимальний склад групи
	пішохідний, пішохідний в горах	лижний	гірський	водний		велосипедний	мотоциклетний	автомобільний	спелео		
				байдарки	надувні човни				горизонтальні печери	вертикальні печери	
1 ст. с.	10	10	-	11	10	14	-	-	12	-	6-25
2 ст. с.	11	11	-	12	11	14	-	-	12	-	6-20
3 ст. с.	12	12	13	13	12	14	-	-	12	-	6-20
I к. с.	13	14	14	14	13	14	16	18	13	14	6-15
II к. с.	14	15	15	15	14	15	17	19	14	15	6-12
III к. с.	15	16	16	16	15	16	18	20	15	16	6-12

Для проходження всіх туристських походів необхідно мати маршрутний лист або маршрутну книжку, завірену печаткою організації, яка відряджає і дозволом МКК (маршрутно-кваліфікаційною комісією).

Відповідальність за збереження життя і здоров'я дітей покладається на керівника походу та його заступника наказом установи, яка відряджає групу у похід.

Література

1. Інформаційно-методичний вісник № 12, Туризм і краєзнавство, „Спортивний туризм”, Київ 1999 рік.
2. Інформаційно-методичний вісник № 7, Туризм і краєзнавство, „Спортивний туризм. Правила змагань”, Київ 1998 рік.
3. Положення про єдину спортивну кваліфікацію України з видів спорту. Затверджені Держкомспортом України № 1055 від 18 квітня 2003 р.
4. Положення про туристські маршрутні - кваліфікаційні комісії Федерації спортивного туризму України – колегії суддів змагань туристських походів. Затверджено постановою Президії спортивного туризму України, протокол №2, п. №8 від 8 12 2001 р.